

ЗМІСТ

ВСТУП	5
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до вивчення дисципліни	8
Розділ 1. ОБ’ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ ЗАВДАННЯ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ	8
Термінологічний словник	9
Структурно-логічні схеми	12
Питання для підготовки до контрольного опитування	15
Тестове завдання	16
Рекомендовані теми реферативних і наукових студентських досліджень	21
Розділ 2. Джерела статистичної інформації про зовнішню торгівлю України	22
Термінологічний словник	23
Структурно-логічні схеми	24
Питання для підготовки до контрольного опитування	34
Завдання	35
Рекомендовані теми реферативних і наукових студентських досліджень	38
Розділ 3. Методологія митної статистики зовнішньої торгівлі товарами	39
Термінологічний словник	40
Структурно-логічні схеми	48
Методичні рекомендації до розв’язання типових завдань	62
Питання для підготовки до контрольного опитування	69
Тестове завдання	70
Завдання	79
Розділ 4. Торговельний баланс і показники, що характеризують інтеграцію України у загальносвітову систему економічних відносин	90
Термінологічний словник	91
Структурно-логічні схеми	92

Методичні рекомендації до розв'язання типових завдань.	94
Питання для підготовки до контрольного опитування	100
Завдання.	100
Розділ 5. СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТОВАРНОЇ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ.	107
Термінологічний словник	108
Структурно-логічні схеми	111
Методичні рекомендації до розв'язання типових завдань.	113
Питання для підготовки до контрольного опитування	122
Завдання.	122
Розділ 6. СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ТА ІМПОРТУ.	131
Термінологічний словник	132
Структурно-логічні схеми	134
Методичні рекомендації до розв'язання типових завдань.	137
Питання для підготовки до контрольного опитування	149
Завдання.	150
Розділ 7. СТАТИСТИКА ЦІН ТА ІНДЕКСНИЙ МЕТОД У СТАТИСТИЦІ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ	156
Термінологічний словник	157
Структурно-логічні схеми	159
Методичні рекомендації до розв'язання типових завдань.	169
Питання для підготовки до контрольного опитування	176
Завдання.	177
Розділ 8. СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОБСЯГАМИ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОГО ОБОРОТУ ТА ЧИННИКАМИ, ЩО ЙОГО ФОРМУЮТЬ	182
Термінологічний словник	183
Структурно-логічні схеми	185
Методичні рекомендації до розв'язання типових завдань.	188
Питання для підготовки до контрольного опитування	196
Завдання.	196
ЛІТЕРАТУРА.	200
ДОДАТОК. МЕТОДИКА ВЕДЕННЯ МИТНОЇ СТАТИСТИКИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ.	203

ВСТУП

У навчальному посібнику розглядаються переважно основи сучасної митної статистики. Але публікації Держстату про зовнішню торгівлю містять показники експорту та імпорту всіх товарів, як тих що проходять митне декларування і враховуються на митницях, так і тих що не перетинають державного кордону і не декларуються, а , отже, не враховуються в митному обліку. Крім того, публікуються показники статистики зовнішньої торгівлі послугами. Тому автори вважали необхідним коротко показати засади обліку таких товарів та послуг, хоч його проводять не митниці, а установи Держстату.

Статистика зовнішньої торгівлі товарами та послугами у світовій статистичній практиці є найбільш розвиненим та методично забезпеченим розділом статистики. Але в Україні перехід до організації обліку шляхом ведення митної статистики відбувся недавно і країна ще не має значного досвіду та достатніх наукових розробок з цих проблем.

Економічна і соціальна сутність зовнішньоекономічних зв'язків проявляється в їх значенні для розвитку національної економіки, у розв'язанні завдань внутрішньої і зовнішньої політики країни. Рівень проведення економіко-статистичного аналізу зовнішньої торгівлі учасниками зовнішньоекономічних зв'язків багато в чому залежить від знання методології, організації відповідної статистики в Україні

Перехід на міжнародну методологію обліку експортно-імпортних операцій з товарами, що проходять митне декларування, обумовив зміни в організації статистики зовнішньої торгівлі, тобто перехід від державної звітності до використання даних митного обліку. Тому у вузах студентам економічних та товарознавчих спеціальностей було запропоновано вивчати вибірково дисципліну «Митна статистика».

Предметом митної статистики є розміри і кількісні співвідношення масових явищ і процесів в сфері зовнішньоторговельних операцій з товарами.

Метою курсу «Митна статистика» є надання студентам знань про способи і прийоми збирання, зведення і статистичного аналізу кількісної інформації про переміщення товарів через митний кордон України, формування у студентів навичок збирання та статистичної обробки інформації про зовнішню торгівлю товарами.

В митній статистиці об'єктом обліку є товари, що складають експорт та імпорт країни, а також всі пов'язані з ними операції.

У процесі викладання дисципліни «Митна статистика» реалізуються наступні **завдання**:

- набуття студентами теоретичних знань про предмет, завдання, організацію, методи та методологію митної статистики;

- одержання студентами практичних навичок збирання та зведення статистичної інформації про експортно-імпортні операції в регіоні та країні в цілому.

- одержання студентами практичних навичок у проведенні статистичного аналізу динаміки та структури зовнішньоторговельних оборотів, в тому числі, застосування індексного методу аналізу динаміки цін;

- одержання студентами практичних навичок у виявленні статистичних зв'язків між зовнішньоторговельними оборотами та чинниками, що впливають на їх обсяги, вміння кількісно оцінити розміри впливу чинників та довести істотність зв'язку;

- одержання студентами практичних навичок у проведенні перевірки статистичних гіпотез про рівність двох вибіркових середніх та часток і використання даних такої перевірки при доведенні істотності висновків за даними лабораторного аналізу (експерименту) в ході якого порівнювалася якість продукту двох різних виробників (країн експортерів).

У результаті вивчення курсу студенти **повинні знати** систему показників митної статистики та діючу в Україні методологію їх обліку. Студенти повинні ознайомитися із об'єктом статистичного обліку в зовнішній торгівлі, суттю загальної та спеціальної систем обліку, правилами визначення дати обліку, поняттям порогу статистичного обліку, правилами визначення статистичної вартості експорту та імпорту, визначенням країни — контрагента

У результаті вивчення курсу студенти **повинні вміти** застосувати для аналізу зовнішньоторговельної діяльності такі прийоми статистичного аналізу, як групування, абсолютні і відносні величини, що характеризують інтеграцію країни у зовнішньоекономічні зв'язки та їх ефективність, аналіз динаміки, індексний аналіз зовнішньоторговельного обороту, методи вивчення тенденцій, сезонності та інші.

Не дивлячись на те, що зовнішньоекономічні зв'язки відіграють важливу роль у розв'язанні багатьох завдань економічного та соціального розвитку країни, питанням вивчення методів економіко-статистичного аналізу ефективності зовнішньоторговельних зв'язків приділяється недостатня увага. В Україні досі не видано жодного підручника зі статистики зовнішньої торгівлі, а виданий у 2008 році навчальний посібник «Митна статистика» автора Вишневецької Л.І. уже дещо застарів. Із введенням в дію нової редакції Митного кодексу та затвердженням Держмитслужбою у 2009 році Методики ведення митної статистики зовнішньої торгівлі України навчальний посібник вимагає деякої переробки та доповнення. Отже вивчення навчальної дисципліни «Митна

статистика» у вузах недостатньо забезпечене відповідною навчальною літературою. Тому видання навчального посібника «Митна статистика: практикум», є своєчасним і актуальним. Даний посібник містить достатню кількість практичних та тестових завдань з тем курсу, термінологічний словник по кожній темі. Особливо цінними є детальні пояснення до розв'язання більшості типових завдань, що наведені в практикумі. Вони дозволять методично забезпечити, як роботу викладачів на практичних заняттях, так і самостійну роботу студентів.

Навчальна дисципліна «Митна статистика» у ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» є вибірковою і викладається студентам четвертого курсу товарознавчого-комерційного факультету, що навчаються за напрямом підготовки 6.030510. «Товарознавство і торговельне підприємництво», професійного спрямування «Товарознавство та експертиза в митній справі» після вивчення ними нормативної дисципліни «Статистика».

При вивченні курсу слід врахувати, що він тісно пов'язаний із наступними навчальними дисциплінами, що вивчалися раніше і є базовими для вивчення митної статистики: макроекономіка, вища та прикладна математика, статистика, із дисциплінами, що вивчаються паралельно, або пізніше і базуються на знаннях з митної статистики: митні платежі, міжнародна торгівля, митна справа.